

ІВАНЧУК ВІРА ЄВСТАФІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри загальнотеоретичної юриспруденції

ПРО ВПЛИВ ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ НА ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВОВОГО МОНІТОРИНГУ В УКРАЇНІ

Правова держава — це насамперед держава в якій збалансовано функціонують органи державної влади та інститути громадянського суспільства. Дієва взаємодія та функціонування органів державної влади, суспільних інститутів та органів соціального контролю можливе за умови високого рівня правової культури.

Взаємодія органів державної влади та інститутів громадянського суспільства будується за допомогою методу координації. Так, органами державної влади встановлюються приписи, проте необхідно зауважити, що надмірна бюрократизація, домінування клановості та олігархії є антиподом інституту громадянського суспільства. Тому надзвичайно важливо координувати та здійснювати моніторинг дій органів державної влади, та їх вплив на загальний стан правової свідомості населення. При визначенні рівня взаємодії та впливу органів державної влади, суспільних інститутів та органів соціального контролю є моральність, повага до права та до членів суспільства, повага до власності.

Важливе теоретико-прикладне значення має участь у правовому моніторингу інститутів громадянського суспільства. Ґрунтовно до характеристики даного питання підійшли науковці Т. Крушельницька, Є. Ралдугін [2, с. 245-257], науковці в своєму дослідженні стверджують, на сьогодні органи державної влади впроваджують лише окремі напрями поточного моніторингу, наприклад моніторинг щорічних бюджетних програм, моніторинг цільового використання бюджетних коштів тощо.

Недостатньо системно використовують моніторингові технології і громадські організації. Їх аналітичні дослідження охоплюють певні аспекти діяльності органів державної влади: інформаційні, фінансові, економічні, гуманітарні, законодавчі тощо. Неодноразовий моніторинг Українського незалежного центру політичних досліджень рішень та проєктів центральних органів державної влади щодо функціонування ОГС стосувався, передусім, законодавчої діяльності органів державної влади.

В Україні громадський сектор досить слабо впливає на діяльність органів державного управління. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 листопада 2007 р. № 1035-р. затверджено Концепцію сприяння органами виконавчої влади розвитку громадянського сус-

пільства (далі — Концепція), яка б мала стати важливим фактором втілення державної політики у цій сфері.

Зроблено певні кроки щодо реалізації Концепції, зокрема розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28 травня 2008 р. № 784-р. затверджено план відповідних заходів на 2008 р.

Серед інших рішень планом передбачено впровадження процедур постійного громадського моніторингу та експертизи діяльності органів виконавчої влади, її коригування, що вимагає розроблення відповідно до їх концептуально-методичного забезпечення.

Громадський моніторинг влади дає змогу вирішувати важливі практичні питання діяльності органів державної влади в Україні. Серед яких: експертиза урядових і законодавчих рішень щодо відповідності їх інтересам та потребам громадян, політичних еліт, регіонів і суспільства загалом; прогнозування наслідків та ризиків щодо проведення реформ у певних сферах чи секторах; передбачення короткострокових, середньострокових та довгострокових тенденцій і ризиків з метою своєчасного вжиття відповідних дій на всіх рівнях управління; оцінювання: адекватності, ефективності, стану інформованості, рівня підтримки громадської та експертної думки щодо діяльності органів державної влади, проведення соціально-економічних змін Україні відповідно до визначених стратегічних цілей тощо [2, с. 245-257].

Залучення громадських об'єднань до справи зміцнення законності та правопорядку не повинно обмежуватися лише стадією реалізації вже прийнятого законодавства. Це дасть змогу домогтися стрімкого просування по таких актуальних напрямках, як: підвищення якості та ефективності законодавства за рахунок використання інтелектуального потенціалу суспільства; виявлення та врахування усього спектра соціальних інтересів; істотного підвищення рівня наукового забезпечення законопроектної роботи; зниження ступеня відчуження між владою та суспільством шляхом забезпечення максимально можливої відкритості законотворчого процесу; подолання тенденції до корпоратизації законодавчої діяльності, її підпорядкування приватним, груповим, партійним інтересам на шкоду інтересам суспільства і держави; підвищення рівня суспільної злагоди та зниження гостроти соціальних конфліктів в результаті громадського обговорення та узгодження позицій різних зацікавлених сторін, вираз у законі загальної волі і узгодженого спільного інтересу; подолання правового нігілізму за допомогою формування у людей почуття причетності до законотворчого процесу і відповідальності за його результати, підвищення довіри до законодавця і закону [3].

Прикладом залучення громадських об'єднань є діяльність міжнародних асоціацій, що здійснюють моніторинг дотримання прав людини, урядові організації, національні організації спостерігачів, національні організації, пов'язані з виборами. Однією з найвпливовіших міжнародних організацій є ENEMO (European Network of

Election Monitoring Organizations – Європейська мережа організацій зі спостереження за виборами). Це асоціація 18 неурядових організацій з 16 країн колишнього СРСР і Східної Європи, яка протягом багатьох років проводить широкомасштабні спостереження за виборами у своїх країнах. Загалом організації-учасниці ENEMO провели спостереження за більш як 140 виборчими кампаніями національного рівня, взяли участь у роботі понад 40 міжнародних місій, підготували більше 100 тисяч спостерігачів. Здійснюючи моніторинг виборчого процесу, ENEMO має на меті підтримання демократичних процесів шляхом неупередженого спостереження за організацією та проведенням виборчих кампаній, оцінку відповідності виборчого процесу національному законодавству, міжнародним стандартам з проведення демократичних виборів [1, с. 79-86].

Залучення громадських об'єднань до правового моніторингу може стати підґрунтям для покращення та внесення змін у роботу органів державної влади, законодавчих органів для покращення та розвитку держави, а також для розвитку та підтримання інтересів громадян.

Таким чином необхідно, щоб здійснення правового моніторингу активно реалізовувалось через інститути громадянського суспільства, а саме: спілки, асоціації, громадські організації. В демократизації влади громадський моніторинг допомагає сприяти прозорості дій державної влади та контроль за діями органів влади зі сторони громадськості.

Список використаної літератури:

1. Боринська О. Моніторинг виборчого процесу як сприяння розвитку демократії / О. Боринська // Політичний менеджмент. – № 1(34). – 2009. – С. 79–86.
2. Крушельницька Т. Деякі аспекти моніторингу діяльності органів державної влади щодо співпраці з інститутами громадянського суспільства в Україні / Т. Крушельницька, Є. Ралдугін // Вісник Національної академії державного управління при Президенті України. – 2009. – Вип. 1. – С. 245-257.
3. Методические рекомендации по проведению правового мониторинга нормативных правовых актов и по подготовке Концепций и проектов НПА. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.minjust.kz/ru/node/15896>